

Завичајни
Музеј
Јагезина

СРЕТКО
ДИВЉАН

50 ГОДИНА
ДИВЉАНИЗМА

ЗВЕНЧАНИ
МУЗЕЈ
ЈАГОДИНА

Сретко Дивљан

50 ГОДИНА ДИВЉАНИЗМА

изложба слика поводом
50 година живота и рада
у Јагодини

Јагодина, 2024.

*„Не постоји провинција у уметности,
већ само провинција у човеку“
Сретко Дивљан*

Сретка Дивљана, академског уметника и ликовног педагога, у Јагодину, тадашње Светозарево, је 1974. довела случајност, а 2024. године обележава пола века живота и рада у овом граду. Рођен је у Новој Пазови. У Сарајеву је завршио Школу за примењену уметност. Дипломирао је графику на Факултету за ликовне уметности у Београду 1973. године у класи професора Миодрага Рогића, код кога је и магистрирао 1975. године. Члан је УЛУС-а од 1974. године. У Јагодини је добио посао професора ликовне културе у Гимназији. Рад у оквиру ликовне педагогије наставио је на Факултету педагошких наука у Јагодини где је најпре био професор од 1995. године, а потом и декан ове образовне установе у периоду од 2002. до 2014.

Дивљан није често излагао у Јагодини, али је зато своја дела представљао у реномираним престоничким изложбеним просторима, као што су Галерија Културног центра Београд, Графички колектив, Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић“, Галерија УЛУСА-а. Излагао је и у Немачкој, Румунији, Будимпешти, Сарајеву, Бања Луци. Почев од 1974. излагао је на београдском „Октобарском салону“, једној од најзначајнијих изложби ондашње Југославије. Сам уметник је изложбе сматрао приликом да покаже шта уме и зна и да је то начин да се стално доказује, па су му награде биле у другом плану. Упркос таквом ставу, квалитет који су поседовала његова дела сам по себи је био довољан разлог да Сретко Дивљан буде лауреат неколико престижних награда. Прву награду добио је још као петнаестогодишњак на изложби младих сликара Југославије, док му је велико признање

додељено 1991. године када је заједно са Милошем Шобајићем проглашен за најбољег сликара Југославије. Добитник је и Велике награде „Салона у октобру“ за област ликовних уметности 2017. године.

У време када Дивљан долази у Јагодину, у ликовном животу града активан је Клуб ликовних уметника (КЛУС). Он постаје члан овог удружења, а учествује и у многим активностима које покрећу градски уметници. Једна од њих је и ликовна колонија у Ивковачком Прњавору, чији је био један од покретача, уз Илију Вукићевића, Слободана Тодоровића и Слободана Штетића. Колонија је први пут одржана 1976. у жељи да у време лета, када је иначе „мртва сезона“, у заједничком дружењу и раду уметници проведу неколико недеља у природи. Сlike настале на колонији поклањане су градским здравственим установама и радним организацијама које су материјално помогли рад колоније. Због проблема око финансирања, колонија је радила свега три године.

Сретко Дивљан је од доласка у Јагодину и сам предано радио на унапређивању градске културе. У локалном листу „Нови пут“, налазимо га као критичара неких појава у културном животу града, али и као неког ко подржава рад младих уметника. У Гимназији је захваљујући њему у другом полугодишњи школске 1975–76. године основана Секција модних креатора. Ово је представљало прогресивну новину не само за Гимназију и град, већ и за читаву Југославију. Циљ ове секције је био да се код ученика развије укусу у савременом облачењу као и осећај за сценски наступ.

Руководио је и Драмском секцијом од 1982. године, а био је активан и у Драмском студију Гимназије, који је започео са радом 1995. године, где је учешће узео као редитељ представа. Дивљан је у Сарајеву 1963. године уписао курс режије у позоришту „Хасан Кикић“ и уједно тамо био сценограф, костимограф и редитељ. Касније је и у Београду радио у неколико професионалних позоришта. Режија му је била још једна нова могућност за истраживање и исказивање. За њега су позориште и слика били веома слични, јер је на позориште гледао као на покретне слике. Режирао је петнаестак представа у Градском позоришту у Јагодини, Драмском студију Друштва за културу „Каблови“ и студентском позоришту „Станиславски“ при Факултету педагошких наука.

Током НАТО бомбардовања СР Југославије, Дивљан је са песником Сенишом Цветковићем и Петром Максимовићем, професором виолине на Конзерваторијуму у Бечу покренуо „Ратну школу“. Ову школу су похађали предшколци, основци и, у нешто мањој мери, средњошколци. Дивљанова основна идеја је била да децу заштити од стреса и страха које је изазвало бомбардовање, па су у „Ратној школи“ формиран хор, школа глуме, књижевна радионица и сликарски атељеи. Изложба радова насталих у школи отворена је у Центру за културу у Јагодини 9. маја 2014. године, а након изложбе, дечји радови су поклоњени Завичајном музеју Јагодина где се и данас налазе.

Сретко Дивљан је у граду важио за контроверзну личност ондашњег културног живота. Као неко ко не трпи да буде просечан и укалупљен, није се нашао у оној струји на ликовној сцени Јагодине која је неговала „дирљиве пејзаже у сутон“, како се мало сатирично изразио Жикица Јовановић, уметник и новинар увек оштрог језика и пера, а није желео ни да се придружи ни оној групи која је стварала у духу надреализма. Дивљан је настојао да оно што он ради

увек буде препознатљиво, са ауторским печатом, самосвојно и богато. Припада генерацији уметника која је уметничке вештине учила од Миодрага Рогића, Стојана Ђелића, Бошка Карановића, истакнутих професора београдске Ликовне академије, а често шаливо говори како су његови учитељи били и Пабло Пикасо, Салвадор Дали и Леонардо да Винчи.

На самом почетку Дивљановог сликарског стваралаштва може се приметити јак утицај Миодрага Рогића, од кога усваја пре свега тежњу да оголи и демистификује предмете, природу и саму уметност, да би дошао до њихових чистих ликовних суштина, као и то да никада није подлегао трендовима. Развијајући даље свој ликовни језик Дивљан је створио аутентичну ликовну естетику коју је, играјући се речима, назвао „дивљанизам“. Овим он не само да се поиграва својим презименом и у њему својственом стилу провоцира околину, већ задире и у историју уметности реминисценцијом на фовизам, групу француских уметника „дивљих звери“ (франц. les fauves) који су представљали прву уметничку револуцију у 20. веку, као и на Младе дивљаке неоекспресионизма.

У основи дивљанизма је цртеж, односно линија, иза које се крије изванредан цртачки дар, па бисмо Дивљана слободно могли назвати „господаром линије“. Линију прати упечатљиви колорит, а присуство интензивне боје на својим сликама он објашњава на следећи начин: „Бојим живот јарким бојама, јер га таквим видим и живим...Ја животу дајем смисао бојама.“

Унутрашњи експресивни нагон тера га да слика снажно, па су велики формати управо оно што му омогућава да се на адекватан начин изрази. Међутим, колико год се чинило да су његове слике плод тренутне експресије која у тренутку сликања добија своје отелотворење на платну, у његовом раду нема

произвољног нити случајног. Дивљан ствара слику држећи се важећих ликовних канона и гледајући на сликарство као на „математику у боји“. Свака линија је промишљена, композиција је вешта, жива и динамична, а колорит прецизно одређен и избалансиран.

Осим наглашене линеарности, интензивне боје и одсуства сваке импровизације, дивљанизам има и још једну карактеристичну особину, а то је да се са сваким новим циклусом уметник представља у новом светлу. Другим речима, Дивљанов дивљанизам је јединствен и непоновљив. Крећући се у оквирима већ формираног ликовног језика, у једној фази рада Дивљан наглашава линију и геометризует форму, док је колорит мање звучан, а емоција елегична. Већ следећи пут доминирају живе боје, линија је нежнија, елегантнија. Елегичност је заменила лиричност и ведрина.

На Дивљановим сликама у симбиози живе људска бића, птице, домаће и дивље животиње. Незаобилазни бик који је у овај свет дошао из пећине Алтамира или критских палата. Коза коју слика и Шагал, али је до звезда виноу и Раушенберг. Пси час опасни и бесни, час умиљати. Магарци, овнови, јарци, али и тигар и пума зачуђених погледа. Посебно место у овом чудесном свету имају птице које посматрају све што се дешава. Некада поносно позирају, гиздаве и шарене, саме или у групи, а често прате људске фигуре, посебно женске. Сви ови мотиви код Дивљана добијају симболичну интерпретацију или функционишу као персонификоване представе.

Што се људске фигуре тиче, константан мотив на Дивљановим сликама јесте женска фигура, често представљена као акт. Ове лепотице, које порекло воде од лепих жена из Кнососа и старог Египта, Модилјанијевих елегантних и сетних дама и Пикасових женских фигура, ипак су створене Дивљановом руком и представљају пре свега отелотворење лепоте и

женског принципа. Женски актови варирају од грацилних фигура, далеких и недодирљивих, до фаталних и чулних заводница. Повремено Дивљан у свој свет линија и бојених површина уноси портрете његових пријатеља, родбине, славних уметника или обичних људи које је сретао током живота.

Као уметник, Дивљан је у сталној потражи за лепим, а као личност воли да посматра свет око себе, да се насмеје неким појавама које уочи, да понекад буде и склон сатири. Субјективне доживљаје виђеног и своје унутрашње визије он потом саопштава ликовним језиком. Тако ћемо на његовим сликама видети један занимљив пар - Ђурана и Гуску који је Дивљан свакако морао срести током неке шетње градом или на неком друштвеном догађају. Много суптилнији је разнобојни Тетреб који покушава да импресионира нежну, белу голубицу. Гротескан али у исто време пун хумора је Јарац на слици *На језеру* који се врло самоуверено смешка, задовољан својим мушким атрибутима, али је очигледно да је то све што може да учини пред двома голубицама које кокетно шире своје лепезасте репове. На слици *Акт и три јарца*, елегантни бели женски акт постављен је уз три јарца који су приказани отпозади. Лепота и чистота које су отелотворене у овом акту остају недодирнуте и далеке пред похотом, сладострашћем и раскалашношћу оличеним у јарчевима.

Експресивно, базирано на чистом ликовном језику, на махове дивље, потом опет нежно, на граници цртежа и слике, „никад просто, увек једноставно“, сликарство Сретка Дивљана не само да представља јединствену појаву на јагодинској ликовној сцени, већ је, добивши пуну афирмацију ликовне критике, нашло и истакнуто место у савременом српском ликовном стваралаштву.

Јасмина Трајков

Моје даме
100x80 cm
уље на платну

Ђуран и гуска
150x130 cm
уље на платну

На језеру
130x100 cm
уље и акрилик на платну

Два ярца
150x130 см
акрилик на платну

Акт и јарци
120x100 cm
акрилик на платну

Борба бикова
120x100 cm
акрилик на платну

Жена у огледалу
130x110 cm
акрилик на платну

Птиче
90x100 cm
акрилик на платну

Инкогнито
110x140 см
уље на платну

Тетреб и голубица
100x120 см
акрилик на платну

Сретко Дивљан

Рођен 1946. у Новој Пазови. Факултет за ликовне уметности завршио је у Београду 1973. године. На истом факултету је и магистрирао 1975. Члан је УЛУС-а од 1974. Излагао је на око 100 колективних изложби, од којих издваја београдски Октобарски салон. Остварио је и преко 50 самосталних изложби у земљи и иностранству.

САМОСТАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ избор

- 1960. Галерија Културног центра, Нова Пазова
- 1977. Галерија Графички колектив, Београд
- 1980. Галерија Културног центра, Штутгарт, Немачка
- 1981. Галерија Културног центра, Франкфурт, Немачка
- 1981. Галерија Графички колектив, Београд
- 1984. Дом ЈНА, Нови Сад
- 1987. Галерија СКЦ, Београд
- 1989. Галерија Графички колектив, Београд
- 1990. Галерија Графички колектив, Београд
- 1990. Културни центар, Будимпешта
- 1990. Културни центар, Београд
- 1993. Галерија Графички колектив, Београд
- 1994. Галерија СУЛУЈ, Београд
- 1994. Музеј наивне уметности, Јагодина
- 1995. Галерија УЛУС, Београд
- 1996. Народна библиотека „Вук Караџић“, Крагујевац
- 1997. Галерија савремене ликовне уметности, Ниш
- 1998. Галерија Брукентал, Сибиу, Румунија
- 2000. Културни центар, Нибил, Немачка
- 2000. Завичајни музеј, Јагодина
- 2001. Културни центар, Хамбург, Немачка
- 2002. Мерцедес галерија, Кил, Немачка
- 2003. Академија, Лек, Немачка
- 2003. Културни центар, Рендсбург, Немачка
- 2004. Галерија VS, Ново Место, Словенија
- 2005. Културни центар, Сомбор
- 2008. Народни музеј, Крагујевац
- 2009. Центар за културу, Бања Лука, БиХ
- 2010. Универзитетска галерија, Крагујевац
- 2011. Универзитетска галерија, Крагујевац
- 2013. Галерија Графички колектив, Београд
- 2015. Галерија „Србија“, Ниш
- 2015. Галерија Павиљон у тврђави, Ниш
- 2015. Центар за културу, Деспотовац
- 2016. Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић“, Београд
- 2017. Галерија Стара Капетанија, Земун
- 2020. Галерија УЛУС, Београд
- 2020. Галерија Културног центра, Нова Пазова
- 2021. Галерија „Арт55“, Ниш
- 2021. Галерија „Милан Туцовић“, Пожега
- 2022. Галерија куће Војновића, Инђија
- 2022. Културни центар, Рума
- 2023. Српски културни центар „Свети Сава“, Суботица
- 2024. Легат Милића од Мачве, Крушевац

Издавач
Завичајни музеј Јагодина

За издавача
Душан Марковић

Аутор текста у каталогу
Јасмина Трајков

Фотографије
Ђорђе Филиповић

Дизајн
Ђорђе Филиповић

Штампа
„Златна књига“ Јагодина

Тираж
300

ISBN 978-86-85065-47-7

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

76.071.1:929 Дивљан, С.(083.824)
75(497.11)"20"(083.824)

ДИВЉАН, Сретко, 1946-

Сретко Дивљан : 50 година дивљанизма : изложба слика поводом 50 година живота и рада у Јагодини : Завичајни музеј "Јагодина", 2024. / [аутор текста у каталогу Јасмина Трајков] ; [фотографије Ђорђе Филиповић]. - Јагодина : Завичајни музеј "Јагодина", 2024 (Јагодина : Златна књига). - [16] стр. : репродукције ; 22 x 22 cm

Текст штампан двостубачно. - Тираж 300. - Биографски подаци о уметнику.

ISBN 978-86-85065-47-7

а) Дивљан, Сретко (1946-) -- Сlike -- Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 151525129

ЗВЕНЧАЎН
МУЗЭЙ
ІАГАДННА

ISBN 978-86-85065-47-7

9 788685 065477